

ชัยพฤกษ์ : ยอดพฤกษาแห่งชัยชนะ

ในบรรดาไม้มงคลทั้งมวลของชาติไทย คงไม่มีใครเลยที่จะไม่รู้จักหรือไม่เคยได้ยินชื่อ ต้นชัยพฤกษ์ ยอดแห่งต้นไม้หรือยอดแห่ง พฤษภาในตำนานแห่งคติความเชื่อของชนชาวไทย ทั้งนี้เพราะชาวไทยต่างเชื่อกันว่า หากได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับต้นชัยพฤกษ์หรือบางส่วนของต้นชัยพฤกษ์แล้ว จะทำให้มีโชค มีชัย มีอำนาจวาสนา รวมทั้งชนะสิ่งชั่วร้ายทั้งปวงได้ ซึ่งเรื่องดังกล่าวสามารถยืนยันได้จากพิธีสำคัญ ๆ อย่างเช่น พิธีลงหลักเมือง ก็จะต้องเลือกใช้เสาแก่นไม้

ชัยพฤกษ์ ในพิธีวางศิลาฤกษ์ หรือพิธียกเสาเอกจะมีการตอกไม้ชัยพฤกษ์ เพื่อเป็นสิริมงคล เป็นรากฐานอันสมบูรณ์ของอาคาร หรือแม้แต่ศาสตราจารย์อันเป็นมงคล อาทิ ศพทาจอมพล ยอดธงชัยเฉลิมพลก็ล้วนแล้วแต่ใช้ไม้ประดุษฎ์จากแก่นไม้ชัยพฤกษ์เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในขณะที่ข้อไชยพฤกษ์ ก็ถือเป็นมงคลแก่อาภรณ์ภัณฑ์ของเหล่าข้าราชการ อาทิเช่น อินทธนูบนบ่าของนายทหารชั้นนายพลทหารบกและนายทหารชั้นนายพลตำรวจ เครื่องหมายประดับคอเสื้อของนายทหารสัญญาบัตรชั้นยศพันเอก อัตราเงินเดือนพันเอกพิเศษขึ้นไป หมวกของทหารและตำรวจทั้งหลาย รวมถึงเครื่องหมายสำคัญอื่น ๆ จึงกล่าวได้ว่าต้นชัยพฤกษ์คือ พฤษภาแห่งความเป็นมงคลของข้าราชการทหารและตำรวจไทย และจะเป็นสิ่งมงคลต่อไปอีกนานแสนนาน

เนื่องจาก ชัยพฤกษ์ เป็นไม้มงคล ตามชื่อ หมายถึงต้นไม้แห่งชัยชนะ ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ สมัยพลเอก วันชัย เรืองตระกูล ดำรงตำแหน่ง ปลัดกระทรวงกลาโหม พร้อมด้วยคุณหญิงสรสนันท์ เรืองตระกูล นายกสมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และมวลสมาชิกสมาคมฯ ได้พิจารณาร่วมกันโดยมีความเห็นว่าควรเลือกเครื่องหมายช่อชัยพฤกษ์พิมพ์ลงบนผ้าของสมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และมวลสมาชิกสมาคมฯ ได้พิจารณาร่วมกันโดยมีความเห็นว่าควรเลือกเครื่องหมายช่อชัยพฤกษ์พิมพ์ลงบนผ้าของสมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และมีข้อความสมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมใต้ช่อชัยพฤกษ์ เพื่อใช้สำหรับแจกจ่ายให้สมาชิกสมาคมฯ นำไปตัดเย็บเป็นเครื่องแบบของสมาคมฯ ในการทำกิจกรรมของสมาคมฯ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ เป็นต้นมา

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงกล่าวได้ว่า อาภรณ์ภัณฑ์สำหรับสมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม คือสัญลักษณ์อันเป็นมงคล เป็นความสง่างาม และเป็นเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ ควรค่าแก่การประดับไว้บนเรือนร่างของสมาชิกทุกคน ซึ่งบ่งบอกถึงความสง่างามที่แผ่ไปด้วยเกียรติภูมิอันสูงส่งของตำนานยอดพฤกษาแห่งชัยชนะ และสิริมงคลต่อไปอีกนานแสนนาน

ชัยพฤกษ์ พฤษภาสง่างาม บ่งบอกนามมงคล ชนยกย่อง

สวยอร่าม งามเมื่อยิ่ง เหลืองเรืองรอง อาภรณ์ผอง สมาคมฯ ชื่นชมเอย

หมายเหตุ ต้นชัยพฤกษ์

- เรียบเรียงคำพูดจาก พลเอกวันชัย เรืองตระกูล และคุณหญิงสรสันทน์ เรืองตระกูล
- ดอกชัยพฤกษ์ และดอกราชชัยพฤกษ์

๑. ทุกวันนี้ต้นไม้ดอกสีเหลืองต้นเดิมนี้ถูกเปลี่ยนชื่อเรียกเป็นทางการว่า “ราชพฤกษ์” อาจเป็นเพราะมีดอกสีเหลือง เข้ากับสีประจำวันเสด็จพระราชสมภพของในหลวง จึงตั้งชื่อว่าเป็น “ต้นไม้ของในหลวง”
๒. เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ร่วมกับ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประชุมเรื่องการกำหนดเอกลักษณ์ประจำชาติไทยในเรื่องดอกไม้ประจำชาติ และได้ให้เหตุผลในการเลือกดอกราชพฤกษ์ (คุณ Ratchaphruek (*Cassia fistula* Linn.) เป็นดอกไม้ประจำชาติ
๓. คณะกรรมการเอกลักษณ์แห่งชาติยอมรับว่า ราชพฤกษ์ และชัยพฤกษ์ เป็นต้นไม้เหมือนกัน

● สีของดอกชัยพฤกษ์ : ชมพูหรือเหลือง

๑. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ และ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ให้ความหมาย ชัยพฤกษ์ ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งดอกสีเหลือง ช่อดอกยาวห้อย มีตามป่าเบญจพรรณทั่วไป
๒. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมาย ชัยพฤกษ์ ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ดอกสีชมพูเข้มเมื่อออกดอกไม่ทิ้งใบ ฝักมีขนเล็กน้อย
๓. ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ พลเอกวันชัย เรืองตระกูล ปลัดกระทรวงกลาโหม ได้ก่อตั้งสมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยมีคุณหญิงสรสันทน์ เรืองตระกูล เป็นนายกสมาคมฯ และกำหนดเครื่องหมายช่อชัยพฤกษ์ ซึ่งเป็นดอกไม้สีเหลือง พิมพ์ลงบนผ้านำมาตัดเย็บเป็นเครื่องแบบของสมาคมฯ

